

Ajankudelmä

Ikäihmisten tarinoista taidetta

Miina Sillanpään Säätiö

Innovaatiokilpailu

2025

Heidi Huovinen & Vilma Leinonen

Raportti

Ajankudelman

Ikäihmisten tarinoista taidetta

Tausta ja tavoitteet

Ajankudelman on Mikkeliissä toteutettu taidehanke, jonka tavoitteena oli vahvistaa ikäihmisten osallisuutta ja tarjota heille mahdollisuus tulla kuulluiksi ja näkyviksi omien elämäntarinoidensa kautta. Hankkeessa yhdistyvät palvelumuotoilun osallistavat menetelmät ja taidekasvatuksen visuaaliset työskentelytavat.

Hankkeen keskeisiksi tavoitteiksi asetettiin

- Ikäihmisten kokemusten näkyväksi tekeminen taiteen keinoin.
- Yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin tukeminen.
- Uuden osallistavan toimintamallin kehittäminen, joka on monistettavissa eri kuntiin ja yhteisöihin.

Hankkeen toteutus

Alkuperäiseen suunnitelmaan lisättiin vielä kaksi tapaamista ryhmän kanssa, joista ensimmäinen lisä oli infotilaisuus, joka osoittautui tärkeäksi ryhmäytymisen näkökulmasta. Infotilaisuuteen osallistui 11 henkilöä, joista 10 jatkoi hankkeen loppuun asti. Infotilaisuuden tarkoituksena oli kertoa hankkeesta, ennen kuin osallistujien tarvitsee tehdä päätöstä osallistumisesta. Tilaisuudessa kerrottiin myös hieman taideteoriaa muraaleista ja Vilma Leinonen kertoi hänen omista kouluille toteutetuista, koululaisia osallistavista, muraaliprojekteistaan. Osallistujille annettiin tehtäväksi pohtia seuraavaa kertaa varten heille tärkeitä asioita, mitä he haluaisivat tuoda esiin tai millainen sanoma olisi heidän mielestään tärkeä. Infotilaisuus oli hyvä lisä hankesuunnitelmaan. Se vahvisti osallistujien luottamusta ja yhteishenkeä ja loi hyvän pohjan projektille.

Kun pääsimme jo vähän tutustumaan millaisia yksilöitä ryhmään kuului, pystyimme paremmin suunnittelemaan hankkeen toteutusta. HH

Jo ensimmäisessä tapaamisessa oli tunnistettavissa ryhmässä erilaisia lähestymistapoja: osa oli selvästi valmiimpia rohkeampaan sanomaan ja osa selvästi halusi pehmeämpää tulokulma. Yhteisen yhden kuvan sijaan päätettiin toteuttaa muraalina pala taidegalleriaa rouheaan toriparkki-tilaan. Näin jokainen osallistuja sai tuoda "näyttelyyn" oman teoksensa ja kertoa tarinansa omalla tavallaan.

Toisella tapaamiskerralla työpajapäivässä osallistujat jakoivat elämäntarinoitaan ja merkityksellisiä muistoja. Osa oli tuonut mukanaan esineitä ja valokuvia. Näiden pohjalta he lähtivät luonnostelevaan omaa teosideaansa. Teosideoita luonnosteltiin mm. projektorin avulla, jolla kuvia ja esineitä olis mahdollista skaalata suurta seinäpintaa ajatellen. Osallistujat pääsivät myös kokeilemaan spraymaaleja ja sabluunatekniikkaa. Työpajalle oli varattu aikaa kolme tuntia, mikä oli riittävä aika. Kaikki saivat luonnosteltua oman teosideaansa Tarinoiden taidegalleriaan ja omaa ideaa oli vielä mahdollisuus työstää itsenäisesti seuraavan viikon ajan. Kotiläksynä osallistujat saivat vielä pohdittavakseen, mitä tapahtuu kuvan kehysten ulkopuolella, sillä muraalin kannalta *kaikki mikä tapahtuisi rajattujen kehysten ympärillä, tekee kokonaisuudesta muraalin vs. maalauksia seinällä*. Teosideoista koottiin yhteinen tarinallinen teoskokonaisuus, jonka avulla suunniteltiin muraalin toteutus.

Teoskokonaisuudelle oli varattu yksi kokonainen päivä aikaa maalaamiseen. Vilma Leinonen pohjamaalasi toriparkkiin edellisellä viikolla 28m pitkän alueen, jolle taidegalleria tulisi sijoittumaan. Edellisenä päivänä Leinonen ja Huovinen sommittelivat suurimmat (A1 kokoiset) teospaikat rytmittämään tilaa. Maalauspäivään saapiminen porrastettiin kolmeen ryhmään, jotta varmistettiin, että ohjaajille olisi jokaiselle riittävästi henkilökohtaista aikaa auttaa alkuun teoksen toteutuksen kanssa. Jokaisen teospaikat katsottiin yhdessä huomioiden mm. maalaajan pituus, sillä emme halunneet käyttää tikkaita tms. mahdollisia vaaratilanteita aiheuttavia apuvälineitä. Osa teki luonnosteli teoksen seinään käsin ja osa käytti projektorin ja mallikuvaa apuna. Osa teoksista olis täysin käsinmaalattuja ja osassa hyödynnettiin sabluunatekniikkaa. Lopuksi kaikki teokset kehystettiin spray-maalatuilla kehyksillä. Suurinosa kehyksistä oli kultasprayllä, yksi mustilla ja yksi oransseilla kehyksillä. Kehykset toivat kokonaisuuteen yhtenäisyyttä ja arvokkuutta. Näin syntyi Tarinoiden taidegalleria.

*Oli ihan mahtavaa!
Ja meillä oli hauskaa.*

Alkuperäiseen suunnitelmaan lisättiin tosiaan kaksi kohtaamista ryhmän kanssa lisää. Ensimmäinen oli infotilaisuus ja toinen lisä oli tietysti teoksen avajaiset. Halusimme, että hankkeeseen osallistujille jää tunne, että heidän osallistumista ja heidän tekemiä taideteoksia arvostatetaan. Lähetimme avoimen kutsun paikallisille median edustajille avajaisiin, sekä pyysimme osallistujia kutsumaan läheisiään paikalle. Avajaisiin osallistui 30 henkilöä. Paikalla oli Miina Sillanpään Säätiön toimitusjohtaja Soile Kuitunen, Mikkelin Setlementin toiminnanjohtaja Marju Kiiski. Tarjolla oli (alkoholitonta) kuohuvaa ja taiteilijat kukitettiin sekä hankkeen, että Mikkelin Setlementin puolesta.

Osallistujan kokemus

Ajan kudelma – mietteitä muraalin maalauksesta

Kun Setlementiltä tuli ilmoitus muraalin maalaamisesta, olin heti valmis mukaan. Olen aina innokas kokeilemaan uutta, ja tässä viehätti ajatus siitä, että voin jättää oman sormenjälkeni Mikkelin katukuvaan. Tosin se nyt tuli kadunalusmaisemaan, mutta kuitenkin.

Rohkeita S70+ -juttuja voisi olla enemmänkin. Pystymme vielä näissä ijissä jopa poistumaan mukavuusalueeltamme, kun asia on kiinnostava. Tällä kertaa kylläkin tiukasti kuplassani.

Oli hyvä, että muraali piti saada sukkelasti valmiiksi. Homma hoidettiin kertarynttyyllä eikä sipisteltä tyyliin kaksi tuntia kerran viikossa koko syksyn ajan.

Aikataulunkin ansiosta Heidi ja Vilma ideoivat gallerian, johon tuli jokaisen oma maalaus. Emme joutuneet hieromaan omista näkemyksistämme yhteistä lopputulosta, joten välit pysyivät hyvinä. Maalauspäivä oli pitkä ja rankka, ja olen kiitollinen mahdollisuudesta jatkaa seuraavana päivänä, kun työ jäi kesken.

Tarinoiden Taidegallerian tekeminen oli myönteinen kokemus, koska:

- Vilma ja Heidi ovat positiivisia, ammattitaitoisia ja kannustavia. Mikä tahansa ongelma tai vaikea paikka tuli eteen, siihen sai ratkaisun käden käänteessä
- ohjaajat tekivät yhteistyötä ensimmäistä kertaa, vaikka ei olisi uskonut; niin hyvin heidän kemiansa tuntuivat kohtaavan
- muut taiteilijat olivat kiinnostavia ihmisiä, joten sain pintapuolisiksikin jääneistä kohtaamisista hyviä muistoja
- ilmapiiri oli koko ajan miellyttävä
- olen käyttänyt melko vähän akryylivärejä, mutta onnistuin niiden kanssa hyvin
- en yllättynyt, mihin suuntaan oma ideani lähti menemään
- olen tyytyväinen omaan lopputulokseeni.

MY

Tulokset ja vaikutukset

- Hankkeeseen osallistui aktiivisesti 10 ikäihmistä.
- Jokainen osallistuja sai toteuttaa oman teoksen, joka jäi pysyväksi ja näkyväksi osaksi julkista tilaa.
- Infotilaisuuden lisääminen vahvisti ryhmäytymistä ja mahdollisti sujuvamman työskentelyn.
- Avajaiset toivat arvokkuutta kokonaisuuteen.
- Lopputuloksena syntyi monimuotoinen muraali, joka kuvastaa osallistujien yksilöllisiä tarinoita, mutta muodostaa yhdessä eheän taidekokonaisuuden.

Infotilaisuus oli onnistunut lisä hankkeeseen, sillä se tarjosi aikaa tutustumiselle ja loi perustan luottamukselle. Mikäli tavoitteena olisi ollut täysin yhteinen, yhden kuvan muodostama muraali, olisi ryhmäytymiselle tarvittu enemmän aikaa.

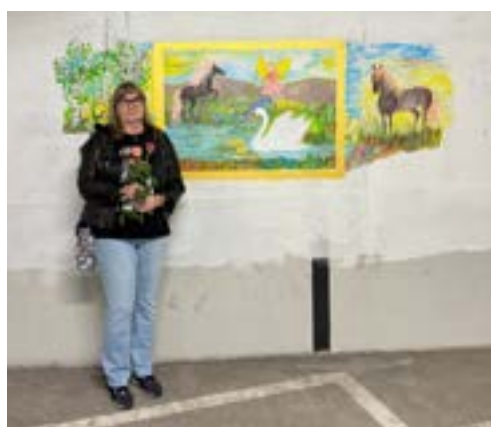
Valittu toteutustapa – yksilöllisten tarinateosten yhdistäminen taidegalleriaksi – mahdollisti jokaisen oman äänen kuulumisen ja arvostamisen. Kulaiset kehykset lisäsivät ”katutaideteoksen” arvokkuutta ja loivat yhtenäisen ilmeen erilaisista lähestymistavoista huolimatta. Teostarinoista on vielä tarkoitus koostaa digitaalinen näyttelyopas, jonka QR koodi sijoitetaan muraalin yhteyteen. Raportointipäivänä suurin osa teosten tarinoista vielä puuttuu, joten se ei ole vielä valmis. Nämä olisi pitänyt kerätä osallistujilta livetapaamisissa, mutta maalauspäivän jälkeen kaikki olivat niin väsyneitä, että ajatuksia omasta teostarinoista ei syntynyt.

Yhteenveto

Ajankudelman-hanke toteutti tavoitteensa vahvistaa ikäihmisten osallisuutta ja tehdä heidän tarinansa näkyväksi. Lopputulos, Tarinoiden taidegalleria, on konkreettinen ja vaikuttava yhteisötaideteos, joka kertoo monenlaisista elämäntarinoista ja kokemuksista.

Hanke osoitti, että osallistavat taideprojektit voivat olla voimauttavia ja tuottaa sekä henkilökohtaisesti merkityksellisiä, että yhteisöllisesti arvokkaita lopputuloksia.

Osallistuminen muraalin maalaamiseen oli haastava ja mielenkiintoinen, koska aikaisempaa kokemusta muraalin maalaamisesta ei ollut ja kokemus maalaamisestakin on suhteellisen vähäinen. Vaikka päivä oli pitkä, antoi innostava työ voimia tehdä työ loppuun. Kiitos saamastani mahdollisuudesta olla mukana.

Tuntui mukavalta aloittaa muraalin tekoa, ensimmäisen kerran sain tähän tehtävään tilaisuuden näin isosti. Tunnelma tuntui lämpimältä ja tasavertaiselta, kannustaminen oli tärkeää. Luovuuden sai laittaa suuresti tulvimaan. Kiitos päivästä se oli todella antoisa.